

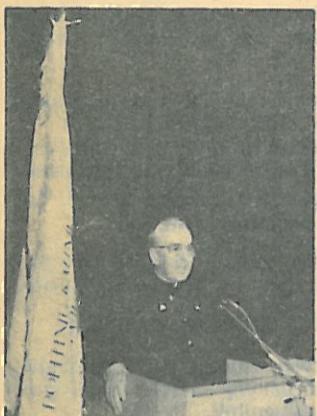
AUKŠTAITIS

Lietuvos SAJŪDZIO Utėnos rajono tarybos leidinys

1992 m. sausio 23 d. Nr. 1(23)

Kaina 30 kp

Dar kartą susitikome

Sausio 18 dieną į savo trečią ataskaitinę konferenciją atėjo politinių kalinių ir tremtinų sajungos žmonės—uteniškai. Konferencija prasidėjo šv. Mišiomis Utėnos bažnycioje. Jas celebravo monsinjoras A. Svarinskas. Jis pašventino Politinių kalinių ir tremtinų sajungos rajono skyriaus vėliavą, grąžiai giesmes giedojo Užpalių bažnyčios choras, per šv. Mi-

šias solo giedojo Respublikos Aukščiausiosios Tarybos deputatė N. Ambrazaitytė.

Miesto kultūros rūmuose konferenciją pradėjome malda už mirusius, žuvusius ir nukankintus. Tremtinų choras pagiedojo „Marija, Marija“ ir keletą patriotinių dainų. Nors Utėnos ketvirtuoje vidurinėje mokykloje vyko „Dainų dainelės“ konkursas, tačiau kultūros rūmuose buvo beveik pilna žmonių. Tik gaila, kaip ir pabréžė monsinjoras A. Svarinskas, tiek i bažnyčią, tiek į kultūros rūmus mažai atėjo žmonių. Žinoma, čia mūsų visų kaltė, kad patys be priekaištų išsaugoje meilę Tėvynei, Dievui, išverę tardymu balsumus, Sibiro lagerius ir tremtį, 50 pažeminimo metų, nesugebėjome tos meilės Tėvynei ir Dievui įteigti savo vaikams. Monsinjoras A. Svarinskas savo paprastumu, tiesos žodžiais tarsi sužildė žmones, įteigdamas vilties, kad išsklaidys šiandienos tiršti rūkai, bus sutramdytos

juodosios jėgos, gobšuoliai, vagys, įstatymų pažeidėjai, reformų stabdytojai, ir Lietuva sutvirtės, nes vergijos šaknys supupo ir medis nugarius. Abejoniu nekam nekyla, tik štai reikia visiems mums prisidėti prie to atsietiesimo, prie blogio naikinimo.

Didelis mūsų visuomenėje blogis — pornografija, kuri tvirkina jaunimą. Plinta venérinės ligos, chuliganizmas, plėsimai, su apgailestavimu kalbėjimo monsinjorai. Ziaurios jėgos, siekios mus pavergti, neveikė ginklais ir ekonominiu spaudimu, metė į visuomenę uždelsto sprogimo bombą.

Konferencijos dalyviams ne tik tarė nuoširdy žodži, bet ir padainavo keletą dainų N. Ambrazaitytė. Jos skambus balsas tarsi sukonzentruavo žmonių mintis į vieną grožio, gėrio, Tėvynės meilės visumą. Aukščiausiosios Tarybos deputatai S. Saltenis ir A. Miškinis, rajono tarybos pirmmininke pavaduotojas P. Galiauskas, valdytojas A. Demenius pasveikino susirinkusius, palinkėjo sveikatos ir neblėstančio optimizmo.

Kadangi konferencijos darbotvarkė buvo plati, pirminių kaujantys praše žmones trumplinti pasiskyrimus, kalbėtai išsakė tik pagrindines mintis. A. Siukščius kritikavo, kad daug kalbama, o mažai dirbama. Jis pakvietė imtis darbo jamžinant partizanų, sausio 13-osios didvyrių ir šiaip ižymiai Utėnos žmonių atminimą — pavadinti gatves, mokyklas jų vardo. A. Siukščius siūlė atidengti atminimo lentą paskutiniams Lietuvos partizanui A. Kraujeliui jo žuvimo vietoje.

Konferencijoje taip pat kalbėjo V. Taujanskas, R. Zilinskas, S. Barkauskienė, J. Tutinas, Respublikos Aukščiausiosios Tarybos deputatas A. Miškinis.

Išrinkta nauja Politinių kalinių ir tremtinų sajungos Utėnos skyriaus taryba iš 17 asmenų, revizijos komisija. Tarybos pirminknu išrinktas V. Bliznikas.

O. AGLINSKIENĖ
G. TUMONIO nuotr.

„VIESPATIE, ISGIRSK MANO MALDĄ,
MANO SAUKSMAS TAVE TEPASIEKIA“.

(Dovydo 101 psalmė)

EPITAFIJA ŽUVUSIEMS SAUSIO 13-OSIOS NAKTĮ

Tėvynė Lietuva,
Siandien Tu parimai,
Kaip Dievo Motina Marija,
Kurią išdrožė liaudies skulptorius,
Galbūt iš baudžiavos laikų.
Mes šiandien klaupiamės
Priekyje Tavo veidą sopulingą
Ir meldžiamės:
O Dieve, o Marija, gelbék mus
Nuo prieš tai pilaūrių.
— Girdėti triukšmas, riksmas,
Sauksmas, siaubingas tankų
Zvangesys,
Užgessta bokšto žiburial.
Keiksmų audra ir tankų,
Buožų smūgial
I beginkla minia.
O Viešpatie, o Viešpatie,
Kur prieš motinos,
Kur jū tėvynė, žmonos, jū vaikai?
Apšviesk jū protus, sąžinę,
Sutramdyk pragaro galybę!
— Krauju sruvenantis upelis
nuvinguoja Vilniaus kloniais
Su spindinčiais pamėnais danguje.

O Tu pakelusi į mus šviesias akis
Guodi viltim ir pergalės rytojum,
Nors Tavo skruostais ritasi
Skausmingų ašarų žvaigždėti spindulai.
Tik aureolės spindesys sustojo angelai
Tau širdį glosto,
O Tu kartu su motinom
verki, verki be žodžių
tyliai ir liūdnai.
Tik rytas aušta taip lėtai
Pro Vilniaus bokštus,
atnešdamas minios balsus:
Tėvynė Lietuva, mes saugome Tave —
Tu jau esi laisva tikrai...
Koks buvo nuostabus, nežinomas,
Galbūt iš baudžiavos laikų
atklydės dievdirbys vyžotas,
Sukūrės Dievo Motiną su
Kalavijais septyniiais.
Ir kur jis atnešė Tautos
prasmings grožį,
kurį šiankt jprasmino
Stebuklo aukoję.

V. PETRONIS

Tokias posmai prabilo šių eilių autorius V. Petronis žvarbią sausio 13-osioms naktimis prie koplytstulpio mūšių kraštiečiui A. P. Kavoliukui, prieš metus gynusiam mūšių laisvę prie televizijos bokšto. Tomis susikaupimo ir rimties valandomis pasijutome vėl esą Lietuvos vaikai, galintys būti vieni kitiemis pas-

laugūs ir atlaidūs. Taip norėtusi, kad po šitokių dienų ir naktų, kai visi drauge melėmės ir susikaupėme tylos minutei, nebeprasisvertų lūpos pykčiu ir rietenoms. Juk visų laikų mūsy Neprikalomybės kovotojai aukojo savę už mūsų ramybę ir laisvę. Daugybė uteniškių tai supranta ir su pagarba už-

degė žvakutes bei padėjo gėlių prie nuleistų vėliavų ant savanorių ir Lietuvos partizanų kapų.

Amžiną atilsj visiems Jiems — tremtiniams, žuvusiems ir nukankintiems už mūsų Laisvę ir Vienybę.

Mūsų inform.

JONAS VILEIŠIS

(1872 01 3—1942 06 1)

Daug žymiu žmonių kilę iš Aukštaitijos krašto. Tarp jų yra ir Jonas Vileišis, kilęs iš Pasvalio rajono, Medininkų kaimo. Sausio 3 d. minėjome jo gimimo 120-ąsias metines.

Mokslo jis siekė imperijos sostinėje, Peterburgo universitete. Igiavo advokato profesiją. Aktyviai dirbo visuomeninį darbą. Tai vienas demokratų partijos kūrėjų, ke-

leto spaudos leidinių redaktorių bei steigėjų. Prieš skelbiant vasario 16 d. Neprikalomybės aktą, buvo socialdemokratų partijos narys. Siandieną daug ką žavii jo veikla Lietuvos Taryboje. Ypač žinant, kad buvo

(Nukeita į 2 pusl.)

SAJŪDŽIO ĮSTATATI

I. BENDROJI DALIS

1. Lietuvos Sajūdis (toliau Sajūdis) — vienuomeninis politinis judėjimas su fiksuoata naryste, asmeninės ir piliečių žmonių iniciatyvos pagrindu siekiantis įtvirtinti nepriklausomą demokratinę Lietuvos valstybę, garantuojančią žmogaus ir piliečio teises bei laisvę.

2. Sajūdis savo veikloje vadovaujasi savo Istatais ir Programa bei Lietuvos Respublikos Konstitucija ir išstatymais.

3. Sajūdis vartoja savo, tautinę ir valstybės simboliką.

II. DALYVAVIMAS SAJŪDYJE

4. Sajūdis vienija Lietuvos Nepriklausomybės nuoseklius šalininkus, telkia jų protą, sugebėjimus ir pastangas jos įgyvendinimui.

5. Sajūdžio dalyviai laikomi asmenys, kurių nepriestaraudant Sajūdžio Istatams asmenine veikla prisdėda prie Sajūdžio Programos vykdymo. Sajūdžio dalyviai moka dalyvio mokesčių, kurio minimalų dydį nustato Sajūdžio Seimas, turi pažymėjimą ir miesto arba rajono Sajūdžio Tarybos nustatyta tvarka ir forma yra užregistruojami atitinkamoje Sajūdžio Taryboje.

Sajūdžio dalyviai išrinkti Savivaldybės ar Aukščiausiosios Tarybos deputatus atsako i savo rajono arba miesto Sajūdžio Tarybos ir Seimo Tarybos paklausimuis.

6. Partijų ir kitų politinių bei visuomeninių organizacijų nariai, nuoseklūs nepriklausomybės šalininkai, gali būti Sajūdžio dalyviai. Su partijomis ir kitomis organizacijomis, siekiančiomis įtvirtinti Lietuvos nepriklausomybę, bendrų uždavinii vykdymui Sajūdis gali sudaryti koaliciją ir bendradarbiauti kitokiu pagrindu.

Vienos partijos nariai negali sudaryti daugumos rajono arba miesto Sajūdžio Taryboje arba Seimo Taryboje.

7. Sajūdžio dalyviai negali būti asmenys, vadovavę SSKP — LKP respublikos, rajonų ir miestų organizacijoms, buvę KGB darbuotojai ir dabartiniems LDDP nariai.

III. SAJŪDŽIO ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

8. Sajūdžio struktūros pagrindas yra Sajūdžio dalyvių grupė (toliau — Sajūdžio grupė). Grupė sudaro ne mažiau kaip 3 Sajūdžio dalyviai. Sajūdžio grupė sudaroma bendru uždavinii pagrindu ir laisvai pasirinktu principu (teritoriniu, profesiniu, gamybiniu ir t. t.). Ji savarankiškai sprendžia konkėcius uždavinius, atitinkančius Sajūdžio Programą ir veikia pagal Sajūdžio Istatus. Grupė renka igaliotinį, kuris ją atstovauja igaliotinių susirinkime, seimelyje ar kituose reguliariai veikiančiuose miesto arba rajono Sajūdžio struktūriniose padaliniose. Grupės igaliotinis ir dalyviai registruoja miestų arba rajonų Sajūdžio Taryboje išduodant Seimo Tarybos patvirtintu pavyzdžiu pažymėjimą. Sajūdžio dalyvis gali būti registruootas tik vienoje grupeje ar susivienijime.

Miesto arba rajono Sajūdžio Taryba turi teisę registruoti ir pavienius Sajūdžio dalyvius. Pavieniam Sajūdžio dalyviams, pro-

porcingai jų skaičiui, miesto arba rajono Sajūdžio Taryba skiria vietas igaliotinių susirinkime, konferencijoje ir kvotas į Sajūdžio susirinkimą.

Igaliotinis renkamas ir dalyviai perregistruojami ne rečiau kaip kartą per du metus. Istatus arba dorovės normas laužančio dalyvio igaliotinį sustabdomi 2/3 grupės dalyvių sprendimui. Dėl šio sprendimo panaikinimo jis gali kreiptis į miesto arba rajono Sajūdžio Tarybą. Sios Tarybos 2/3 narių sprendimui gali būti panaikinta nusižengusios Istatams grupės registracija. Dėl šio sprendimo panaikinimo grupė gali kreiptis į Sajūdžio igaliotinių susirinkimą ar konferenciją.

Sajūdžio grupė turi teisę pagal nustatytas kvotas rinkti savo atstovus į rajono, miesto konferenciją ir rinkti delegatus į Sajūdžio suvažiavimą tiesiogiai arba per grupių susivenijimą.

9. Sajūdžio grupės gali vienyti bendriems uždaviniam spresti. Sajūdžio grupių susivenijimas savarankiškai nustato savo organizavimo ir veiklos principus.

Jis registruojamas atitinkamuo lygmens Sajūdžio taryboje.

Konferencijos sprendimu gali būti panaikinta nusižengusio Istatams susivenijimo registracija. Dėl šio sprendimo panaikinimo susivenijimas gali kreiptis į Sajūdžio Seimą ar Seimo Tarybą.

10. Konferencija — aukščiausias Sajūdžio organas rajone arba mieste, sprendžiantis svabiausius Sajūdžio veiklos klausimus save teritorijoje. Konferencija šaukiama ne rečiau kaip vieną kartą per metus atitinkamos Tarybos ar igaliotinų susirinkimo nutarimui, bent trečdalio registruotų grupių ir susivenijimų reikalavimui. Delegatus į konferenciją kvotas nustato rajono ar miesto Sajūdžio Taryba proporcionaliai grupių ir pavienių Sajūdžio dalyvių skaičiu.

Konferencija nustato rajono arba miesto Sajūdžio Tarybos struktūrą, išklauso jos veiklos ataskaitą. Ji gali sudaryti kitus reikiamus struktūrinius padalinius — igaliotinių susirinkimą, seimelį ir kitą. Konferencija nuskato šiu padalinijų igaliotimus, darbo taisykes ir santiukius su rajono arba miesto Sajūdžio Taryba.

Konferencija suformuoja rajono arba miesto Sajūdžio Tarybą, atšaukia jų arba jos narius, tvirtina Sajūdžio grupių, jų susivenijimų delegatus į Sajūdžio suvažiavimą.

Konferencija deleguoja ir atšaukia Seimo narius,

Rinkiminėje konferencijoje rajono arba miesto Sajūdžio Taryba kandidatais į Seimą gali iškelti toje teritorijoje išrinktus ir raštiską sutikimą davusius Sajūdžio remiamus Aukščiausiosios Tarybos deputatus.

11. Rajono arba miesto Sajūdžio Taryba yra vykdomasis Sajūdžio organas, atstovaujantis rajono arba miesto Sajūdžio, savarankiš-

kai sprendžiantis Sajūdžio veiklos uždavinius ir vykdantis konferencijos ir igaliotinių susirinkimo nutarimus.

Rajono arba miesto Sajūdžio Taryba rūpinasi Sajūdžio grupių steigimui ir veikla, telkia lėšas savo uždavinijų įgyvendinimui, palaiko ryšius su Sajūdžio Seimo Taryba ir krašto rajonu ir miestu Sajūdžio Tarybomis.

Sajūdžio taryba rengia konferencijas, igaliotinių susirinkimus, seimelius ir kitų struktūrinių padalinijų posėdžius, pateikia jiems dinovarkės projektą.

Sajūdžio Taryba performuoja per mėnesį po suvažiavimo arba atskiru konferencijos nutarimu.

Tas pats asmuo rajono arba miesto Sajūdžio Tarybos pirmininku gali būti renkamas iš eilės ne daugiau kaip dviems kadencijoms (laikotarpiais tarp suvažiavimų), skaičiuojant nuo šių Istatų priėmimo dienos.

12. Sajūdžio suvažiavimas — aukščiausias Sajūdžio organas. Suvažiavimas šaukiamas ne rečiau kaip kartą per metus.

Neeilinis suvažiavimas turi būti sušauktas, jei to reikalauja bent 1/2 Seimo narių.

Rinkimui į suvažiavimą kvotas nustato Sajūdžio Seimas.

Suvažiavimas priima, keičia ir papildo Sajūdžio Istatus, Programą ir kitus dokumentus, išklauso Seimo tarybos, Sajūdžio iždo ir kitų komisių ataskaitas, sprendžia visus svarbiausius Sajūdžio klausimus.

Suvažiavimas renka Sajūdžio Garbės pirmininką, kuris teikia Seimui Seimo Tarybos pirmininko kandidatūras.

Suvažiavimas išrenka 5 narių Etikos komisiją Sajūdžio Seimo ir Seimo tarybos narių etikos klausimams spresti. Etikos komisijos sprendimai yra rekomendacinio pobūdžio.

13. Tarp suvažiavimų bendruosis Sajūdžio veiklos ir iždo klausimus sprendžia į Sajūdžio Istatus aiškinā Sajūdžio Seimas, kuris šaukiamas ne rečiau kaip 4 kartus per metus.

Seimą sudaro 141 Seimo narys, renkamas miestų ar rajonų konferencijose pagal Sajūdžio suvažiavimo patvirtintas kvotas, ir 20 tautinių mažumų ir Bažnyčios atstovy. Pastariesiems kvotas nustato Sajūdžio Seimas.

14. Seimas suformuoja Seimo Tarybą — aukščiausią vykdomajį Sajūdžio organą, kuris laikotarpiose tarp suvažiavimų bei Seimo sesijų atstovauja Lietuvos Sajūdžio, vykdo Istatus ir Programos keliamus uždavinius, sprendžia einamuosius klausimus, tvarko ūkinius, finansinius reikalus, organizuoja Seimo darbą, vykdo Seimo nutarimus ir kitas Seimo Statuto nustatytas funkcijas.

Seimo Tarybą sudaro 21 narys.

Seimo Tarybos nutarimų gali būti panaišinta nusižengusio Istatams Sajūdžio struktūrinio padalinio registracija.

15. Seimo Taryba yra atskaitinga Sajūdžio Seimui už savo veiklą, Sajūdžio Istatų ir Programos uždavinijų bei Seimo nutarimų vykdymą.

IV. SAJŪDŽIO FINANSINĖ VEIKLA

16. Sajūdžio lėšas sudarą:

— Sajūdžio dalyvių mokesčiai ir kitų asmenų ar organizacijų savanoriški įnašai;

— pajamos iš leidybos, Sajūdžio atributikos pardavimo, labdarinės renginių ir kt. šaltinių.

17. Iš savo lėšų Sajūdis kredituoja ir finansuoja savo programinius siekius ir visuomeninius projektaus, leidybą ir informacijos skleidimą, vienės akcijas; įsigija techninės priemonės; apmoka labdarą ir komanduotuotes; atlygina etatiniam darbuotojams už samdomą darbą ir paslaugas. Seimo Taryba pateikia Sajūdžio Seimo sesijoje finansinę ataskaitą.

18. Sajūdžio nuosavybė yra visų jos struktūrinų padalinii piniginės lėšos, turtas ir archyvai. Sių nuosavybę valdo patys struktūriniai padaliniai. Lėšų paskirstymą tarp miestų ar rajono Sajūdžio Tarybų ir Seimo Tarybos sprendžia Sajūdžio Seimas.

19. Sajūdžio finansinė veikla tikrina Sajūdžio Seimo renkama Sajūdžio iždo komisija.

V. SAJŪDŽIO TEISINĖ PADETIS

20. Seimo Taryba, rajonų ir miestų Sajūdžio Tarybos bei grupių susivenijimai gali būti juridiniai asmenimis.

21. Sajūdžio struktūrinis vienetas, turintis juridinio asmens teises, neatsako už kitų Sajūdžio struktūrinų vienetų, juridinių asmenų turtines prievoles.

22. Sajūdis leidžia bendrą visai Lietuvai ir rajono arba miesto laikraščius, žurnalus, knygas, plakatus ir kt. leidinius.

Sajūdžio struktūriniai padaliniai, esantys juridiniais asmenimis, tučiai leidybines teises ir teises steigti akcines bendrovės.

23. Kitų visuomeninių judėjimų, partijų, susivenijimų nariai, dalyvaujami Sajūdžio Istatais ir jo Programa.

VI. SAJŪDŽIO VEIKLOS REORGANIZAVIMAS IR NUTRAUKIMAS

24. Sajūdis reorganizuojamas arba jo veikla nutraukiamas tik savo suvažiavimo sprendimu. Sajūdžio turto perdavimą, nutraukus jo veiklą, sprendžia suvažiavimas.

Istatai priimti III Sajūdžio suvažiavime. 1991 12 15.

Sovietinės privilegijos dar egzistuoja

Sovietinis biurokratinis aparatas buvo sugalvojęs daug privilegijų sau. Žinoma, labai malonu kiek galima daugiau naudos turėti sau, gyventi geriau, naudotis privilegijomis kitų sąskaita. Kai kurios privilegijos jau yra panaikintos, kiekis dar ne.

Vienas privilegijų — transportas. Pavyzdžiu, personalinis, kurį vadiname tarybiniu. Siuo transportu labai plati naudojasi didesni ir mažesni viršininkai, kurių yra gana daug.

Ne veltui sakoma, kad žuvis pradeda gesti nuo galvos. Taip ir čia: kodėl nesiunda tarybinių transporstu, jeigu juo naudojasi rajono valdžia. Juk pats, naujodamas šia privilegija, negali pareikauti, kad ja nesinaudotų kiti. Taip ir susidaro ištisa grandinė iš viršaus į apačią: žemesni viršininkai negali reikalauti iš dar žemesnių viršininkelių ir net eiliui darbuotojų, kad transporto priemonės nebūtų

naudojamos saviem reikalams. Kiek teko girdeti, Vakarų užsienio šalyse tarybinių transportų turi tik vienas žmogus — preidentas. O tas mus?

Naudojantis tarybiniu transportu, nereikia daryti papildomų išlaidų, nes visa apmoka valstybė. Bet pažiūrėkime, ar mes esame tokie turtingi? Kada trūksta degalų, tepalų, atsarginių dalių, rajone veitui švaistomas dižiuolis lėšos. Kalbam, kad nėra degalų išvežti šiukslėms, trūksta jų avariniams automobiliams, medicininių pagalbų, kitoms būtiniausiom reikmėms. O tie degalai deginami tarybinių automobilių varikliuose. Tai dega ne kieno kito, o visų mūsų piogai.

Beveik kiekviena įmonė ar įstaiga turi ne vieną tarybinių automobilių, o kitos — net po du. Apylinkės apskaičiavimais vien tik vairuotojo išlaikymas vienam mėnesiui kainuoja ne vieną

tūkstantį rublių. Pagal naujas degalų kainas, benzino ir tepalų išlaidos sudarys apie 1300 rb. O kur dar padangos, remontas, atsarginės dalys ir paties lengvojo automobilio amortizacija?

Tokių būdu vieno automobilio mėnesinės išlaidos mažiausiai sieks apie penketą, o gal net ir daugiau tūkstančių. Taigi rajone susidaro didelė suma pinigų. Ar galima tas išlaidas sumažinti? Taip, galima. Yra daug būdų. Cia paminėsi tik kuriuos iš jų. Vadovas gali naudotis savo asmeniniu automobiliu, eilinių mėnesių kompensuojant jam nustatytą sumą pinigais. Antra — galima samdyti lengvajį taksi. Tieki pirmu, tieki antru atveju transportas būtų naudotas ekonomiškiai ir racionaliai, sumažėtų bereikalingos išlaidos. Dėl šio svarbaus reikalo turėtų rimtai pagalvoti rajono bei miesto deputatai.

É. MUSNICKIENÉ